

L' infoCraev

El butlletí electrònic del Centre de Recerca i Assessorament sobre Educació Viva

Número 1

<http://www.educacionviva.com>

Gener 2010

Editorial

El Craev

A partir d'aquest mes de gener el Craev disposa d'una nova eina de difusió, *l'infoCraev*, un butlletí electrònic mensual que recull informació d'actualitat del Craev i del món educatiu en general. *L'infoCraev* pretén ser una eina de difusió tant de les activitats i opinions del Craev, com de les novetats editorials, els recursos i les activitats afines a l'educació viva.

El CRAEV és un centre de recerca i assessorament que pretén impulsar un moviment social a favor d'una educació viva, una educació que tingui com a punt fonamental acompanyar el procés de creixement dels infants a través d'enfocar la mirada en aspectes com el progrés de l'autonomia, el desenvolupament de la percepció i de les emocions, l'aprenentatge actiu i vivencial, i la inclusió de l'entorn familiar.

El Craev té tres grans objectius:

- Participar en el debat social a favor d'unes polítiques i pràctiques educatives que tinguin en compte les necessitats

autèntiques de la infància, dels educadors/es i de les famílies.

- Organitzar espais de formació i d'assessorament per a mestres, educadors/es i famílies, i
- Oferir activitats per a infants.

Per tal d'aconseguir aquests objectius, el Craev porta a terme diferents tipus d'activitats de formació, d'investigació i de comunicació.

El Craev dona també suport a la iniciativa de la Xarxa d'educació viva, una associació d'educadors/es i mestres que té com a objectiu

vincular persones i centres educatius que comparteixen els principis de l'educació viva.

L'objectiu de la xarxa és poder compartir vivències i maneres de fer, trobar respostes a les inquietuds i necessitats que ens genera la nostra tasca d'educadors/es i també articular una veu col·lectiva a favor d'unes polítiques educatives que es basin en el respecte a les necessitats autèntiques dels infants, els educadors/es i les famílies.

<http://www.educacionviva.com>



L'Article

L'EDUCACIÓ VIVA

En general, el debat social sobre l'educació acostuma a centrar-se al voltant d'allò que suposadament necessita la societat, és a dir, els adults: més nivell acadèmic, més hores d'aquesta o aquella assignatura, més ensenyament públic o privat, més religió o més ètica, En canvi, poques vegades partim del que necessita realment la infància.

Oblidem, o posem en un segon terme, que els nens i nenes tenen una naturalesa pròpia i unes necessitats vitals que cal respectar i tenir-ne cura per tal que puguin créixer amb equilibri i benestar.

Afortunadament hi ha hagut sempre, i continua havent-hi, persones, moviments de renovació pedagògica i col·lectius humans que han portat a la pràctica aquesta altra mirada envers la infància i l'educació. La psicologia i les neurociències actuals ens aporten també una sòlida fonamen-

tació sobre la importància de tenir cura d'aquestes necessitats de la infància per davant de qualsevol objectiu polític o ideològic.

Des del Craev volem recollir i fusionar tant aquells referents pràctics com aquestes investigacions més actuals en això que anomenem **educació viva**.



Per què la paraula viva?

Perquè creiem que el fonament últim de com ha de ser l'educació està en allò que en essència som, éssers vius. Més que d'un plantejament ideològic de com ens agradaria que fos la societat, creiem que cal partir d'una percepció de com la vida es manifesta:

Tot organisme viu té una estructura interna creada a partir d'uns patrons genètics. I és aquesta estructura

interna la que guia les interaccions amb l'entorn, sobretot en els anys de desenvolupament.

Tot organisme viu no tan sols té l'objectiu d'esdevenir allò que en potència ja és, sinó que també necessita existir dins d'uns paràmetres de benestar i equilibri. I per aconseguir aquest benestar, cal que trobi satisfacció a les seves necessitats internes.

Quines són les necessitats vitals de la infància?

- La necessitat de protecció i de seguretat:.
- La necessitat d'autonomia i exploració:
- La necessitat d'auto regulació i de temps per interactuar amb l'entorn i els altres:.
- La necessitat de moviment i de joc espontani
- La necessitat de pertinença i de vincle.
- La necessitat de ser reconegut com a legítim altre i de ser acceptat i estimat.
- La necessitat de construir un autoconcepte positiu d'un mateix.
- La necessitat d'auto realització.
- La necessitat d'ambients preparats que permetin i facilitin l'aturrealització

Eres uno de nosotros. Miradas y soluciones sistémicas para docentes, alumnos y padres .M. Franke-Gricksch. Ed Alma Lepik. 2009



A partir dels treballs de Bert Hellinger sobre constel·lacions familiars, l'autora presenta múltiples relats d'activitats a l'aula des d'un enfocament sistèmic: la relació amb els pares i les mares, la inclusió dels morts, els conflictes, els jocs de focalització, de relaxació, i la influència d'aquestes experiències en els mestres i les famílies de la comunitat educativa.

La vida en una escuela no directiva. Diálogos entre jóvenes y adultos. Rebeca Wild. Ed. Herder 2009.



En aquesta cinquena entrega, Rebeca Wild ens mostra exemples de reunions de famílies, d'entrevistes personals amb pares i mares i de debats entre adolescents i joves de l'experiència educativa El Pesta.

Des del Craev pensem que tant les polítiques educatives, com l'organització i funcionament dels centres educatius, haurien de tenir com a principal objectiu vetllar pel respecte a aquestes necessitats vitals de la infància.

Sense cap intenció de ser dogmàtics, tan sols amb l'objectiu d'aclarir una mica més la nostra proposta, a continuació recollim alguns dels principis bàsics de l'educació viva:

L'enfocament sistèmic de les relacions humanes. Per tal que la comunicació pugui fluir dins el sistema escolar, les relacions humanes entre el professorat, amb l'alumnat i amb tota la comunitat educativa han de basar-se també en aquest enfocament inclusiu i sistèmic

L'autonomia i l'auto regulació. Els contextos educatius han de potenciar l'autonomia i la possibilitat de regular els propis processos motrius, emocionals, socials i cognitius.

L'aprenentatge vivencial i actiu. L'aprenentatge que parteix del propi organisme implica tocar, sentir i explorar l'entorn natural i

social. És a partir d'aquesta vivència que som capaços de copsar les relacions més profundes de la realitat.

La percepció d'un mateix i de l'altre. Els processos educatius s'articulen bàsicament a través de les interaccions amb els altres. L'educació emocional i les habilitats socials no són doncs un afegit secundari sinó un objectiu fonamental de l'educació.

El currículum es genera en l'acció. Allò que aprenem és allò que és viu a cada moment per a una persona i un grup. El currículum és la suma de totes aquestes experiències viscudes amb intensitat i implicació.

Els ambients preparats adequats. El desenvolupament i l'aprenentatge no és mai un procés lineal i col·lectiu, sinó que segueix un ritme intern i individual. Respectar els processos individuals significa disposar els ambients, els materials i les condicions perquè cada nen/a construeixi els seus aprenentatges diferenciats.

La nostra societat valora molt més el *tenir* que el *ser* i per això les polítiques i pràctiques educatives en

general tenen com a objectiu modelar persones que produeixin més i millor.

Des del Craev volem reivindicar que l'educació no hauria de ser una carrera d'obstacles ni una preparació constant per al següent objectiu. La relació amb els nens i les nenes hauria d'estar plena de vida, d'espontaneïtat, de vivència.

Enfocar la mirada en les autèntiques necessitats de la infància implica alhora ser conscients de les nostres pròpies. La infància és una oportunitat per mirar-nos i per tornar a percebre què és allò que en realitat ens fa vibrar i ens manté en una calma profunda.

Si és cert que *per educar un nen/a fa falta una tribu*, no ho és menys que *per educar una tribu fa falta un nen/a de qui tenir cura*.

El principal objectiu de l'educació hauria de ser acompanyar aquests processos de creixement a través de tenir cura de les seves necessitats vitals.



En busca de Spinoza. Neurobiología de la emoción y de los sentimientos.

Antonio Damasio. Ed Drakontos. 2005



En aquest fabulós llibre Damasio ens fa una exposició ben argumentada del món emocional i ens clarifica termes com emocions, sentiments i pensaments. Les seves troballes científiques tenen paral·lelisme amb els treballs del filòsof holandès Spinoza.

Psicología y educación Carl Gustav Jung Paidós 2009



Es tracta d'un llibre breu, de lectura en què Jung ens presenta algunes relacions entre la filosofia, la religió i l'educació. Fa esment a algunes de les seves idees sobre teràpia i arquetips.

L'entrevista: Carles Parellada

Des de l'ICE de la UAB heu estat convidant i organitzant els cursos de Rebeca i Mauricio des de fa anys. Quina repercussió creus que ha tingut aquesta formació a les escoles d'aquí?

M'atreviria a dir que ha tingut una repercussió molt important. La gent que coneix el treball dels Wild sap prou bé que no podem traslladar a la nostra realitat educativa, social i econòmica el model que es desprèn del Pesta, per la seva complexitat i pel seu alt nivell de coherència. De fet, em sembla que no és aquesta la pretensió, sinó més aviat el fet de recollir aquells trets que identifiquen la seva filosofia educativa per tal d'anar-la introduint en els nostres contextos. En aquest sentit, els conceptes d'estructura interna, de processos de vida, d'ambients preparats i relaxats, la seva filosofia sobre el tema dels límits i la llibertat, la seva mirada amorosa sobre les interaccions humanes, el seu exquisit sentit i profunditat sobre la conversa, i tantes altres coses, han anat imprimint caràcter a molts projectes educatius, tant en el marc de l'escola reglada com en el de les escoles lliures o alternatives. Realment ens sentim satisfets d'aquest procés i, malgrat som humils en relació als resultats globals, tenim la confiança que mica en mica tot plegat està tenint un efecte favorable, tot i que també som conscients que cal una reflexió profunda al voltant d'aquestes idees i de la seva aplicació pràctica.

Moltes de les escoles de nova creació que assessoreu des de l'ICE mostren una mirada àmplia envers l'educació, en la línia del respecte als processos de vida dels infants. Què creus que facilita aquest fet?

Em sembla que hi ha un interès tan gran per fer les coses ben

etes, un desig profund d'oferir nous enfocaments pedagògics que contemplin les necessitats profundes de les criatures, el dret dels pares i mares a ser els protagonistes de l'educació dels seus fills en estreta col·laboració amb els centres educatius, la necessitat dels mestres per trobar maneres d'interactuar d'una forma sensible i efectiva per tal d'aconseguir els objectius que es proposen, ..., que fa que els projectes educatius d'aquestes escoles estiguin en sintonia amb tot això, embolcallats per la confiança que tenen en la possibilitat de fer les coses d'una altra manera. Sento que no podem ni imaginar-nos la dosis d'il·lusió i de treball que s'està desplegant en aquests nous espais educatius i des de l'ICE de la UAB hem fet una clara aposta per tal de donar-los-hi, en la mesura de les nostres possibilitats, que sovint no són moltes, una mica d'aixopluc i d'assessorament per tal que els seus projectes siguin cada vegada més reeixits. En aquest sentit, i continuant amb la tasca encetada ara fa cinc cursos, estem organitzant pel 5 i 6 de març del 2010 unes Jornades d'Escoles Novelles a nivell de tota Catalunya a la que, des d'ara, convidem a tots els centres implicats a participar-hi activament.

Tu formes part de l'equip organitzador de la formació en Pedagogia Sistèmica, un corrent filosòfic i pedagògic que està tenint un creixement i una acceptació molt profunda en molt poc temps. Com explicaries aquest fet i quines possibilitats obre tota aquesta mirada sistèmica als centres escolars i al món educatiu en general?

Certament, des de l'Institut Gestalt de Barcelona, i juntament amb na Mercè Traveset, estem organitzant aquesta formació de dos cursos de durada, que ha tingut un creixement exponencial en els cinc



anys que l'estem duent a terme. La nostra mestra, na Angèlica Olvera, del CUDEC de Mèxic, sempre ens diu que més que un moviment de renovació pedagògica, ja que tenim molts elements per fer ben feta la nostra feina en els centres educatius, amb una llarga història i experiència que ho avala, potser el que toca en l'actualitat és fer un moviment de reordenació pedagògica. La Pedagogia Sistèmica, sota l'aixopluc de les ensenyances de Bert Hellinger amb el que ell anomena els ordres de l'amor, està facilitant això, aprofitar el que ja tenim, que és molt i molt bo, per fer una passa més endavant i treballar des del lloc que li correspon a cadascú. Hellinger diu: "primer és l'ordre i després flueix l'amor, i tot el demés". En aquesta proposta pedagògica es recupera el treball sobre les emocions atenent la seva dimensió sistèmica, fenomenològica i també quàntica. Llegint el llibre de la Mercè Traveset "Pedagogia Sistèmica: fundamentos y pràctica", de l'editorial Graó, hom pot adonar-se de les aportacions que es fan a nivell de la relació amb les famílies, amb les criatures, amb el currículum, i amb els propis equips docents.

En Carles Parellada treballa actualment a l'ICE de la UAB. Forma part de l'equip de coordinació de les escoles novelles i del màster de pedagogia sistèmica. Mestre, terapeuta, formador i assessor educatiu, té una gran experiència en àrees ben diverses del món educatiu.